

Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas: dvi skirtingos, tačiau neatskiriamos strategijos, sprendžiant klimato kaitos problemą

Atsižvelgiant į šių dienų žmogaus sukeltą klimato krizę, labai svarbu naudoti kelis metodus, siekiant reguliuoti klimato kaitos poveikius ir mažinti jų sukeliančias priežastis.

Šis straipsnis atskleidžia dvi strategijas, kurios siekiamos globaliai – tai klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos. Vykdam LIFE OrgBalt projektą, ekspertai ir specialistai išbando įvairias praktikas, siekiant prisitaikymo ir švelninimo projekte dalyvaujančių šalių žemės ūkio ir miškininkavimo sektoriuose

Siekiant Paryžiaus susitarimo įpareigojimo, kad visuotinis atšilimas būtų mažesnis nei nustatyta 2°C riba, dedant pastangas, kad jis neviršytų 1,5°C palyginti su ikipramoniniu lygiu, metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) 7,6% emisijų lygis turi būti pasiektas pasauliniu mastu tarp 2020 ir 2030 m. ⁱⁱⁱ.

Net ir sėkmingų klimato švelninimo pastangų, mažinant emisijas, atveju, visuotinio atšilimo padariniai atmosferoje nenustos veikę visuomenės gerovės nei dabar, nei ateityje. Svarbios yra prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos. Pasak mokslo profesorės Raijos Laiho iš Suomijos gamtos išteklių instituto LUKE, „prisitaikymas apima visus galimus veiksmus, kurių ketinama imtis tebevykstančios klimato kaitos akivaizdoje. Kiek prisitaikymas reikalingas, priklauso nuo to, koku laipsniu ir kaip greitai mes galime imtis švelninimo priemonių.“

Šiuo metu klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo priemonės labai reikalingos visame žemės ir miškų ūkio bei kitokio žemės naudojimo sektoriuje. Kaip pabrėžia Tarpvvyriausybinė klimato kaitos komisija (IPCC, *Intergovernmental Panel on Climate Change*), šio sektoriaus emisijos 2007-2016 m. sudarė 23% visų antropogeninės kilmės ŠESD emisijų^{iv}. Taigi, atitinkamos priemonės šiame sektoriuje gali ženkliai prisidėti prie globalaus ir vietinio klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo.

Emisijų skaičiavimas yra nelengva užduotis, ir projektas LIFE OrgBalt siekia prisidėti prie nacionalinių ŠESD apskaitų tikslinimo ir tobulinimo. Nacionalinės ŠESD emisijų apskaitos yra duomenimis pagrįstų reikšmingų įvertinimo ir stebėsenos pagrindas, siekiant ŠESD emisijų mažinimo. Tuo tarpu nacionalinės apskaitos remiasi minėto sektoriaus kiekvienos priemonės ŠESD emisijas sukeliančių veiksmų įvertinimu. Daugiau ir aukštesnės kokybės duomenys taps labiau prieinami bei bus gauti patikslinti veiksniai ir matavimai.

Ką reiškia klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas žemėnaudoje praktiniu požiūriu?

LIFE OrgBalt projektas teiravosi pagrindinių suinteresuotųjų subjektų apie klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą, kurie šiuo metu taikomi žemės ūkio ir miškininkavimo sektoriuose. Kad specialistai pasirinktų efektyviausias priemones, jiems reikalinga patikima informacija. Kaip pastebėjo Estijos žemės ūkio ir verslo rūmų aplinkosaugos politikos vadovė Riina Maruštšak “žinome ūkininkus, kurie nesusieja minėtų veiksmų su klimatu, kadangi iki šiol

Švelninimas – klimato kaitos mažinimas, apimantis mažinančių gamtos išteklių naudojimą ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą į atmosferą priemonių įgyvendinimąⁱ

Prisitaikymas –prisitaikymas gyventi besikeičiančio klimato sąlygomis, apimantis esamą arba numatomą būsimą klimatą ir atitinkamus gamtinių ekosistemų pokyčiusⁱⁱ

žemės ūkio aplinkosauginio kurso esminė tema buvo vandens apsauga“. Pasak Riinos Maruštšak, kai kurios taikytos žemės ūkyje priemonės apėmė precizinį ūkininkavimą, žiemkenčių auginimą ir minimalų arimą. Jai antrino Suomijos gamtosaugos asociacijos apsaugos ekspertė Liisa Toopakka, kuri pabrėžė, kad būtų problematiška sustabdyti naujų šlapynių sausinimą kaip žemės, taip ir miškų ūkyje. Suomijos specialistai minėjo miškininkavimo praktikos pasirinkimo svarbą, palaikant ištisinį padengimą mišku, didinant miško apyvartos laiką ir taikant tręšimą pelenais.

Lietuvos aplinkos ministerijos miško politikos grupės vadovas Nerijus Kupstaitis pabrėžė, kad šiuo metu Lietuvoje tradicinis miškininkavimas nukreipiamas į iki šiol pasiteisinusių rūšių medžių auginimą ir augavietes organinių medžiagų turtinguose dirvožemiuose.

LIFE OrgBalt projektas pademonstruos inovatyvias praktikas, skirtas klimato kaitos švelninimui ir prisitaikymui prie šios kaitos. Kartu, LIFE OrgBalt paskatins specialistus-praktikus siekti klimato neutralumo žemėnaudoje.

Skaitykite visą straipsnį čia

ⁱ <https://climate.nasa.gov/solutions/adaptation-mitigation/>

ⁱⁱ <https://climate.nasa.gov/solutions/adaptation-mitigation/>

ⁱⁱⁱ <https://www.un.org/en/climatechange/science/key-findings>

^{iv} <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/summary-for-policymakers/>